

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัย
กรมการทหารช่าง

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก เฉลิมพล นุตรักษ์
รองผู้บังคับการกรมทหารช่างที่ 11

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2561

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัย
กรมการทหารช่าง
โดย พันเอก เฉลิมพล นุตรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก สิริพงษ์ พชรกนกกุล

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2560 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี
(ธีระพงษ์ เย็นอุทก)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก
(สิริพงษ์ พชรกนกกุล)

ประธานกรรมการ

พลตรี
(อนุสรณ์ ปัญญาบุรณ์)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก
(สีนสมุทร จันทเนตร)

กรรมการ

พันเอกหญิง
(ฐิติญา จันทวุฒิ)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พินเอก เฉลิมพล นุตร์รักษ์
เรื่อง	แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัย กรมการทหารช่าง
วันที่	กันยายน 2561 จำนวนคำ : 5,137 จำนวนหน้า : 12
คำสำคัญ	สาธารณภัย กรมการทหารช่าง ปรับปรุง พัฒนา
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

ปัจจุบันสาธารณภัยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ สืบเนื่องจากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สมดุล รวมถึงภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อประชาชนในวงกว้าง

กรมการทหารช่างนั้น นอกจากเป็นหน่วยสนับสนุนการรบ สนับสนุนการช่วยรบ และหน่วยพัฒนาประเทศแล้ว ยังได้รับมอบภารกิจในการบรรเทาสาธารณภัยอีกด้วย เนื่องจากเป็นหน่วยมีความพร้อมทั้งด้านยุทธโศปกรณ์ กำลังพล องค์กรความรู้ และประสบการณ์ โดยได้รับภารกิจทั้งในฐานะหน่วยปฏิบัติโดยตรงและหน่วยสนับสนุน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัยของกรมการทหารช่างในด้านต่าง ๆ โดยจากการวิจัยพบว่า ภารกิจที่ควรมอบให้ปฏิบัติโดยตรง ได้แก่ การบรรเทาอุทกภัย ภัยแล้ง ภัยจากดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหวและสึนามิ และวาตภัย ส่วนการบรรเทาสาธารณภัยอื่น ๆ ควรเป็นหน่วยสนับสนุน ในด้านการจัดหน่วย ควรมีการจัดตั้งกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรม และสามารถปฏิบัติงานได้จริง ส่วนด้านงบประมาณและน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น ควรมีการวางระดับงบประมาณและน้ำมันเชื้อเพลิง ไว้ที่มณฑลทหารบกที่ 16 เพื่อให้สามารถใช้งบประมาณได้อย่างรวดเร็ว กรณีที่ไม่ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่ประสบสาธารณภัย เพื่อให้ชุดบรรเทาสาธารณภัย กรมการทหารช่างสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Chalernpol Nuttarak
TITLE : Guidelines for Improvement and Development of disaster relief team of The Engineer Department
DATE : September 2018 **WORD COUNT:** 5,137 **PAGES:** 12
KEY TERMS : Disaster, Engineer Department, Improvement, Development
CLASSIFICATION : Unclassified

Nowadays, disaster has been occurring more and more intensively. Due to the development in various areas and the unbalanced use of natural resources as well as global warming. This has a negative impact on the wider public.

The Engineer Department is a combat support unit, a combat service support unit, and a development unit. It also has a mission to relieve disaster because the unit is ready in personnel, military equipment, knowledge, and experience. The missions are both as operational unit and support unit. However, When the context changes, Mission should have improved and developed the disaster relief team of the Engineer department in various areas. The research found that mission should be given to direct action is flood mitigation, drought, mudslides, earthquakes, tsunamis, and windstorms. The Engineer Department should have established a disaster relief company which can actually operate. The budgeting should be allocate at the 16th Military Circle so that budget can be used quickly. In cases where the disaster area is not declared a disaster area. The disaster relief officers can perform their duties appropriately, quickly, and efficiently.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยเรื่องแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัย
กรมการทหารช่าง ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา
เพื่อให้ชุดบรรเทาสาธารณภัยของกรมการทหารช่าง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีอย่าง
เหมาะสม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตามบริบทของประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในทั้ง
3 ขั้นตอนของการปฏิบัติ ตั้งแต่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นปฏิบัติเมื่อเกิดภัย และขั้นฟื้นฟู โดยให้
ข้อเสนอแนะในเรื่องภารกิจที่เหมาะสม การจัดกำลัง และแนวทางการใช้งบประมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดทำเอกสารวิจัย
ได้แก่ พลตรี อนุสรณ์ ปัญญาบุรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พันเอกสิริพงศ์ พชรกนกกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึง คณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ
อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกรมการทหารช่างและ
หน่วยทหารช่าง ในการที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยให้
สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัย กรมการทหารช่าง

สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลก ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลกในทุกมิติ ทำให้ทุกประเทศต้องเร่งพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามดังกล่าว แต่กลับส่งผลกระทบให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากการพัฒนาของโลกในด้านต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็น วัตถุดิบ ทำให้เกิดความไม่สมดุลของธรรมชาติ¹ เกิดภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดสาธารณภัย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสาธารณภัยนี้นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิด ผลกระทบทางลบต่อประชากรโลกในวงกว้าง ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์ดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้นการแก้ปัญหาต่อสาธารณภัยที่เกิดขึ้น จึงต้องใช้ เครื่องมือของประเทศในทุกด้าน ที่มีขีดความสามารถในการบรรเทาสาธารณภัย เข้า คีลิตายสถานการณ์ และช่วยเหลือประชาชนให้ได้อย่างทันเวลา ให้ส่งผลกระทบน้อย ที่สุด และที่สำคัญจะต้องมีความสูญเสียน้อยที่สุด

จากพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ได้ให้คำจำกัดความว่า คำว่าสาธารณภัยไว้ ดังนี้ “ สาธารณภัย หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรค ระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัย อื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือ ความเสียหายแก่ ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อ วินาศกรรมด้วย”²

กองทัพบกเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์ รวมถึงมีที่ตั้ง หน่วยครอบคลุมทั่วประเทศ เป็นส่วนราชการที่มีความพร้อมในการบรรเทาสาธารณภัย โดยกองทัพบกได้จัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก 2558 ขึ้นเพื่อเป็นการ เตรียมการในการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งเพื่อรองรับแผนป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2558 ซึ่ง แผนดังกล่าวได้แบ่งระดับของสาธารณภัยออกเป็น 4 ระดับ ตามระดับความรุนแรงของสา ธารณภัย โดยกำหนดความรับผิดชอบของผู้อำนวยการสถานการณ์ และหน่วยปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางปฏิบัติงาน สรุปดังนี้

ระดับ 1 สาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วไป หรือมีขนาดเล็ก ระดับการจัดการ ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้ โดยลำพัง

ระดับ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง ระดับการจัดการ ผู้อำนวยการในระดับ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ผู้อำนวยการจังหวัด และ/หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เข้าควบคุมสถานการณ์

ระดับ 3 สถานการณ์ขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง หรือสาธารณภัย ที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ ระดับการจัดการ ผู้อำนวยการในระดับ 2 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ผู้อำนวยการกลาง และ/หรือ ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เข้าควบคุมสถานการณ์

ระดับ 4 สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง ระดับการจัดการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุมสถานการณ์³

ทั้งนี้ได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นเตรียมการ คือการเตรียมการก่อนเกิดภัย เป็นการเตรียมการป้องกันภัยพิบัติตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยให้ความสำคัญของการเตรียมการล่วงหน้าในการป้องกัน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัย ชั้นปฏิบัติ เมื่อเกิดภัย (ขั้นดำเนินการ) เป็นการปฏิบัติ เพื่อระงับภัยที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยรวดเร็ว หรือลดความรุนแรงของภัยนั้น ชั้นสุดท้ายคือขั้นฟื้นฟูและบูรณะ ด้วยการทำให้พื้นที่ประสบภัยกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด ซึ่งในขั้นนี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือน⁴

โดยในแผนแผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก 2558 ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติไว้ คือ เมื่อเกิดสาธารณภัยระดับ 1 และสาธารณภัยระดับ 2 หากมีการร้องขอการสนับสนุน จากส่วนราชการพลเรือน กองทัพบกจะสั่งการให้หน่วยทหารที่รับผิดชอบพื้นที่ตามที่แบ่งมอบไว้ เข้าให้การช่วยเหลือ เป็นลำดับแรก ด้วยการประสานงานกับส่วนราชการในพื้นที่ โดยใช้กำลังพลและยุทโธปกรณ์ของหน่วย เข้าช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยตามขีดความสามารถ หากเกินขีดความสามารถ ให้ขอการสนับสนุนกำลังพลและเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยจากหน่วยเหนือ พร้อมกันนี้ให้จัดชุดประเมินภัยพิบัติของหน่วย (UDAT : Unit Disaster Assesment Team) เข้าประเมินสถานการณ์และดำเนินการ หากสาธารณภัยพัฒนา

ร้ายแรงขึ้นเป็น ระดับ 3 และสาธารณสุขภัยระดับ 4 กองทัพบกจะสั่งการให้หน่วยระดับ กองทัพภาค หรือกรมฝ่ายยุทธบริการ จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณสุขภัย (ศบภ.) ขึ้นเพื่อ อำนวยการและช่วยบรรเทาสาธารณสุขภัยในพื้นที่

สำหรับการใช้งบประมาณนั้น เมื่อเกิดสาธารณสุขภัยขึ้นในพื้นที่ ที่ทางราชการได้ประกาศเป็น เขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว หรือกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ที่กระทรวงกลาโหม ได้รับการร้องขอหรือได้รับสั่งการให้เข้า ดำเนินการ กองทัพบกสามารถให้ความช่วยเหลือได้โดยตรง โดยเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการ ปฏิบัติงาน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2556 โดยจะต้องปฏิบัติตามประกาศ กระทรวงกลาโหม เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และข้อตกลงว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ที่ได้จัดทำร่วมกัน ระหว่างกระทรวงกลาโหมกับส่วนราชการอื่น เพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นไปโดยทั่วถึงและ ไม่ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งให้อำนาจแก่ปลัดกระทรวงกลาโหมจำนวน 50,000,000 บาท (ห้าสิบล้าน บาท) ซึ่งมอบอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารบก มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินทดรองราชการตาม วงเงินที่ได้รับการจัดสรรแทน⁵

นอกจากนี้แผนดังกล่าวยังได้ระบุสาธารณสุขภัยที่สำคัญ ที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อ ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จำนวน 9 ภัย ได้แก่ อุทกภัย (Flood) ภัยแล้ง (Drought) ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide) แผ่นดินไหวและสึนามิ (Earthquake and Tsunami) วาตภัย (Storm) อัคคีภัย (Fire) ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire and Smoke) ภัยจากการคมนาคม และโรคระบาด (Infectious Disease)⁶

กรมการทหารช่าง เป็นกรมฝ่ายยุทธบริการของกองทัพบก⁷ มีภารกิจในด้านการสนับสนุน การรบ สนับสนุนการช่วยรบ และการพัฒนาประเทศ ให้กับกองทัพบก นอกจากนี้ยังได้รับ มอบภารกิจในการบรรเทาสาธารณสุขภัยอีกด้วย โดยได้รับมอบภารกิจบรรเทาสาธารณสุขภัยใน 2 ลักษณะ คือ เป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงและหน่วยสนับสนุน รวมทั้งจัดตั้งศูนย์บรรเทาสา ธารณภัยกรมการทหารช่าง (ศบภ.กช.) เมื่อสั่ง โดยภารกิจของหน่วยปฏิบัติโดยตรงคือการ เข้าเผชิญเหตุสาธารณสุขภัยต่าง ๆ ตามขีดความสามารถของหน่วย และการเป็นหน่วย สนับสนุน ด้วยการสนับสนุนทั้งจากการร้องขอจากหน่วยทหารด้วยกัน กรณีที่เกินขีด ความสามารถของหน่วย และการสนับสนุนส่วนราชการพลเรือนที่ร้องขอ ซึ่งกรมการทหาร ช่างมีส่วนปฏิบัติงาน ที่ได้มอบพื้นที่และภารกิจในการบรรเทาสาธารณสุขภัยให้ ได้แก่ กองพล

ทหารช่างและหน่วยขึ้นตรง กรมทหารช่างที่ 21 กองพันทหารช่างที่ 51 และกองบริการ กรมการทหารช่าง โดยมีพื้นที่รับผิดชอบใน 8 อำเภอ ของจังหวัดราชบุรี ได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอสวนผึ้ง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม อำเภอปากท่อ และอำเภอวัดเพลง โดยมีมณฑลทหารบกที่ 16 เป็นหน่วยสนับสนุนประจำพื้นที่⁸ ทำให้กรมการทหารช่างต้องมีความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชน ที่ประสบสาธารณภัยได้อย่างรวดเร็วในการเข้าเผชิญเหตุในกรณีที่เป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรง และต้องสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องในภารกิจสนับสนุนส่วนรวม อีกทั้งยังต้องมีขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกสาธารณภัยขนาดใหญ่ ในกรณีจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กรมการทหารช่าง อีกด้วย

กรมการทหารช่างเป็นหน่วยทหารช่างที่มีความพร้อม และมีขีดความสามารถในการบรรเทาสาธารณภัยได้หลากหลาย เนื่องจากได้รับการบรรจุมอบยุทโธปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ มีกำลังพลที่ชำนาญงานช่าง และมีประสบการณ์ในการบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีเอกภาพ เนื่องจากกำลังพลและยุทโธปกรณ์ มีลักษณะเฉพาะตามภารกิจที่ได้รับ อีกทั้งรัฐบาลและกองทัพบก ให้ความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงยุทโธปกรณ์ของกรมการทหารช่าง เพื่อให้สามารถรองรับภารกิจบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการจัดหาเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยชนิดใหม่ ๆ ซึ่งเป็นยุทโธปกรณ์เทคโนโลยีสูง นอกจากนี้กรมการทหารช่างยังสามารถใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของยุทโธปกรณ์ทางทหาร มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในภารกิจบรรเทาสาธารณภัยได้เป็นอย่างดี โดยนำยุทโธปกรณ์สายทหารช่าง มาใช้ในการบรรเทาสาธารณภัย เช่น แพ สะพาน และเรือทางยุทธวิธี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยแล้ว กรมการทหารช่างยังมีภารกิจในการสนับสนุนการรบ สนับสนุนการช่วยรบ ในภาวะปกติ และการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศและแผนพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง ในภาวะสงคราม รวมทั้งยังมีภารกิจในการพัฒนาประเทศตามที่รัฐบาลและกองทัพบกมอบหมาย โดยมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วประเทศ อีกด้วย จะเห็นได้ว่ากรมการทหารช่างมีภารกิจเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นภารกิจที่หลากหลาย ทำให้กำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือช่าง ที่อยู่ในหน่วยที่ได้จัดไว้สำหรับภารกิจบรรเทาสาธารณภัย ไม่สามารถเตรียมพร้อมได้ตลอดเวลา เนื่องจากต้องออกไปปฏิบัติงานอยู่นอกหน่วยอย่างต่อเนื่อง กำลังพลเกิดความอ่อนล้า ยุทโธปกรณ์ที่ออกปฏิบัติงานนอกหน่วย ต้องใช้เวลาในการเคลื่อนย้ายเข้าพื้นที่ประสบภัยเป็นเวลานาน ส่วนกำลังพลที่อยู่ประจำหน่วย ส่วนมากจะเป็นกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ทางธุรการ ไม่มีประสบการณ์ในการบรรเทาสาธารณภัย หรือไม่มีความชำนาญทางด้านงานช่าง ทำให้การปฏิบัติในการเข้าเผชิญเหตุไม่มารถ

ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรวางแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัยกรมการทหารช่าง ในเรื่องภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยที่เหมาะสม การจัดกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และองค์ความรู้ อีกทั้งในด้านแนวทางการใช้งบประมาณอาจไม่สามารถตอบสนองต่อภารกิจได้ เนื่องจากกรณีพื้นที่เกิดสาธารณภัยเป็นภัยขนาดเล็กแต่เป็นสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือทางราชการยังไม่ได้ประกาศเป็นเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน จะทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2556 ได้ ดังนั้นจากทัศนะของผู้ทำวิจัยเห็นว่า หากต้องการให้กรมการทหารช่างมีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัย และแนวทางการใช้งบประมาณที่ชัดเจน ควรพิจารณาจากแนวทางจากสาธารณภัยที่สำคัญ ที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จำนวน 9 ภัย ประกอบด้วยภารกิจ ชีตความสามารถ การจัดหน่วย และการบรรจุมอบเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย ยุทโธปกรณ์และเครื่องมือช่าง ดังนี้

1. สาธารณภัยที่กรมการทหารช่างควรเป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงและสนับสนุนหน่วยทหาร ซึ่งร้องขอกรณีเกินขีดความสามารถของหน่วย ได้แก่
 - 1.1 อุทกภัย (Flood) ที่เกิดจากฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้น จากธรรมชาติ เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนแตก เป็นต้น ซึ่งกรมการทหารช่าง มีขีดความสามารถในการบรรเทาเหตุอุทกภัยได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีความพร้อมในด้านยุทโธปกรณ์ เช่น เรือ แพ สะพาน รวมทั้งกำลังพลที่มีความชำนาญในการใช้ยุทโธปกรณ์ดังกล่าว
 - 1.2 ภัยแล้ง (Drought) ที่เกิดขึ้นเนื่องจาก น้ำฝน น้ำใต้ดิน หรือน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรืออ่างเก็บน้ำ มีน้อยกว่าปกติทำให้ประชาชนและสัตว์เลี้ยงขาดแคลน น้ำอุปโภคและบริโภค รวมถึงน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง กรมการทหารช่าง มีขีดความสามารถในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง ด้วยการสนับสนุนรถยนต์บรรทุกน้ำแจกจ่ายน้ำอุปโภค บริโภคให้แก่ผู้ประสบภัย อีกทั้งยังสามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องมือช่างในการขุดบ่อ สร้างอ่างเก็บน้ำ หรือขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน เพื่อป้องกันภัยแล้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ นอกจากนี้ กรมการทหารช่างยังมีเครื่องมือขุดเจาะน้ำบาดาลอยู่ในอัตราของหน่วยขึ้นตรงอีกด้วย
 - 1.3 ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide) มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลาก ส่งผลให้ดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการ

เคลื่อนตัว นอกจากนี้ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ ในการทำลายหน้าดินด้วยกิจกรรมต่าง ๆ โดยที่กรมการทหารช่าง มีขีดความสามารถในการบรรเทาเหตุภัยพิบัติดินโคลนถล่ม ด้วยการสนับสนุนกำลังพลและเครื่องมือช่าง เช่น รถโกยตัดรถลากถาง ในการเปิดพื้นที่ หรือช่องทางเพื่อเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยพิบัติในขั้นต้นได้

- 1.4 แผ่นดินไหวและสึนามิ (Earthquake and Tsunami) แผ่นดินไหว เป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนรวมถึงทรัพย์สินของทางราชการ นอกจากนี้แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในมหาสมุทรยังอาจทำให้เกิดสึนามิที่เคลื่อนตัวด้วยความเร็วสูงมาก มีพลังรุนแรง สามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกล ๆ เมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนบริเวณชายฝั่ง โดยกรมการทหารช่าง มีขีดความสามารถ ในการบรรเทาเหตุภัยพิบัติแผ่นดินไหว และสึนามิ ด้วยการสนับสนุนกำลังพลและเครื่องมือช่าง เช่น รถโกยตัด รถลากถาง รถสะเทินน้ำสะเทินบก ดำเนินการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยขั้นต้น โดยการใช้ขีดความสามารถในงานช่างของกำลังพล ก่อสร้างซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างได้ อีกทั้งมีประสบการณ์ในการดำเนินการมาแล้ว
- 1.5 วัตภัย (Storm) ที่มีสาเหตุจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง รวมถึงชีวิตของประชาชน ทั้งนี้รวมถึงการเกิดคลื่นพายุชายฝั่งทะเล (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตและทรัพย์สินเสียหาย เป็นจำนวนมากโดยที่กรมการทหารช่างมีขีดความสามารถในการบรรเทาเหตุภัยจากวัตภัย ด้วยการใช้กำลังพลและเครื่องมือช่าง เข้าดำเนินการเปิดพื้นที่ และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยขั้นต้น โดยการใช้ขีดความสามารถในงานช่างของกำลังพล ก่อสร้างซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างได้
2. สาธารณภัยที่กรมการทหารควรเป็นหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติให้กับส่วนราชการอื่น ที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่
 - 2.1 อัคคีภัย (Fire) เนื่องจากการบรรเทาเหตุอัคคีภัยต้องใช้ความรู้และความชำนาญเฉพาะทาง แต่หากปฏิบัติไม่ถูกต้องอาจเกิดอันตรายทั้งต่อผู้รับความช่วยเหลือและกำลังพลได้ นอกจากนี้ในบางครั้งอาจต้องมีการทุบทำลายอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วซึ่งหน่วยที่ไม่มีกฎหมายรองรับไม่สามารถ

ดำเนินการได้ อีกทั้งในปัจจุบันมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหน่วยที่มีหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว ดังนั้นถึงแม้ว่ากรมการทหารช่างจะได้รับการแจกจ่าย ยุทโธปกรณ์และเครื่องมือในการระงับเหตุอัคคีภัยก็ตาม ควรเป็นงานที่ปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้กับ หน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเท่านั้น

2.2 ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire & Smoke) ไฟป่า นอกจากจะสร้างความเสียหายจากความร้อนที่เกิดขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดวิกฤตมลพิษจากหมอกควันที่เกิดขึ้นอีกด้วย กรมการทหารช่างสามารถช่วยบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากไฟป่าและหมอกควัน โดยการสนับสนุนกำลังพล และยุทโธปกรณ์ เช่น รถดับเพลิง และรถบรรทุกน้ำ เป็นต้น

2.3 ภัยจากการคมนาคม ทั้งอุบัติเหตุทางถนน ทางน้ำ หรือทางราง กรมการทหารช่างสามารถให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากการคมนาคมในเหตุต่าง ๆ ด้วยการให้การสนับสนุนกำลังพลและยุทโธปกรณ์ เช่น เครื่องมือกู้ภัย เรือ และเครื่องมือยกของหนัก เช่นรถปั้นจั่น เป็นต้น

2.4 โรคระบาด (Infectious Disease) ทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคระบาดที่เกิดขึ้นแล้ว แต่มีการแพร่ระบาดมากขึ้นในชุมชน จนต้องมีการอพยพประชาชนออกนอกพื้นที่ เนื่องจากกรมการทหารช่างไม่มีองค์ความรู้ในเรื่องการแพทย์และสาธารณสุข จึงไม่สามารถเป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงได้ แต่สามารถสนับสนุนกำลังพลและยุทโธปกรณ์ของหน่วย ในการช่วยเหลือหน่วยงานที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

2.5 นอกจากนี้สาธารณภัยอื่น ๆ กรมการทหารช่างสามารถเป็นผู้สนับสนุนหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีกำลังพลและยุทโธปกรณ์ รวมถึงเครื่องมือช่างที่มีขีดความสามารถเฉพาะภารกิจ

3. ภัยทางอากาศและภัยจากการก่อการร้าย กรมการทหารช่างได้ถูกกำหนดภารกิจในแผนป้องกันประเทศและแผนพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง

ในขณะเดียวกัน เพื่อให้ภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยกรมการทหารช่าง มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ตามขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

ด้านการแบ่งมอบพื้นที่ กรมการทหารช่างได้รับมอบพื้นที่ในการบรรเทาสาธารณภัยจากกองทัพบก ให้เป็นหน่วยปฏิบัติหลัก ในพื้นที่ 8 อำเภอ ของจังหวัดราชบุรี และได้แบ่งมอบ

พื้นที่รับผิดชอบให้หน่วยรองระดับกรมทหารช่างและกองพันทหารช่าง รับผิดชอบในแต่ละอำเภอ เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ในการปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความอ่อนตัวในการปฏิบัติ รวมทั้งให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่ เป็นไปโดยทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อน ทั้งนี้หากเกินขีดความสามารถของหน่วย หน่วยสามารถขอรับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือและหน่วยข้างเคียงได้ ซึ่งการแบ่งมอบพื้นที่ รับผิดชอบมีความเหมาะสมแล้ว

ด้านการแบ่งมอบเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย กรมการทหารช่างได้แบ่งมอบเครื่องมือ สำหรับการบรรเทาสาธารณภัย โดยแบ่งมอบให้หน่วยรองระดับกองพันทหารช่าง ดังนี้ กองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ กองพลทหารช่าง ได้รับเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย ขนาดใหญ่ กองพันทหารช่างที่ 111 กรมทหารช่างที่ 11 รับเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย เพลิงไหม้ กองพันทหารช่างที่ 602 กรมทหารช่างที่ 11 รับเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย น้ำท่วม สำหรับยุทธโศปกรณ์ตามอัตรา ที่นำมาใช้ในการบรรเทาสาธารณภัย เช่น รถโกยตัด รถลากถาง เรือยางพร้อมเครื่องติดท้าย และแพยุทธวิธี นั้น หน่วยต่าง ๆ ได้รับการบรรจุ มอบอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าการบรรจุมอบเครื่องมือในการบรรเทาสาธารณภัย ไม่สอดคล้อง กับการแบ่งมอบพื้นที่ ทำให้บางหน่วยไม่สามารถปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยเป็นอิสระ ได้ ควรมีการจัดตั้งหน่วยเพื่อบรรจุมอบเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยดังกล่าว รวมถึง เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้พร้อมใช้ปฏิบัติงานได้ ตลอด หรือเมื่อได้รับการร้องขอ ด้วยการจัดตั้งกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย กรมการทหาร ช่าง ให้เป็นรูปธรรมด้วยการบรรจุกำลังพลที่มีความรู้และมีขีดความสามารถในการบรรเทา สาธารณภัย พร้อมทั้งปรับโอนเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยจากหน่วยต่าง ๆ ให้ เพื่อเป็น หน่วยสนับสนุนส่วนรวม โดยหน่วยรับผิดชอบพื้นที่มีหน้าที่ จัดเตรียมชุดประเมินภัยพิบัติ ของหน่วย เพื่อเข้าประเมินภัยพิบัติที่เกิดขึ้นก่อนพิจารณาจัดกำลังพล และเครื่องมือใน อัตราเข้าช่วยเหลือขั้นต้น หากเกินขีดความสามารถ หรือต้องการเครื่องมือบรรเทาสาธา รณภัย ก็ขอรับการสนับสนุนจากกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการพิจารณาจัดตาม ความเหมาะสมของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ได้แก่ ขนาดของภัยพิบัติ สภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม อื่น ๆ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่มาร่วมปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการ ปฏิบัติภารกิจ โดยประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้อง ในการแบ่งมอบพื้นที่และงานที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ ประสบสาธารณภัยเป็นไปโดยทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อน

ด้านการฝึก เมื่อมีการจัดหน่วย หรือชุดปฏิบัติการตามภารกิจเรียบร้อยแล้ว ลำดับต่อไปคือการเตรียมแผนการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับสาธารณภัย สภาพพื้นที่ รวมถึงการฝึกอบรม และให้ความรู้ในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ร่วมกับฝ่ายพลเรือนตามห้วงเวลาที่เหมาะสม ควรมีการฝึกอบรมทั้งระดับบุคคล ระดับชุดปฏิบัติการ รวมถึงฝึกรวมการเพื่อเตรียมการรองรับสาธารณภัยขนาดใหญ่ โดยปัจจุบันกรมการทหารช่างแสวงประโยชน์จากการฝึกตามวงรอบประจำปี และการฝึกภายในหน่วย (Unit School) เว้นกองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ กองพลทหารช่าง ที่ได้รับงบประมาณการฝึกพิเศษ ในการบรรเทาสาธารณภัย ทุกหน่วยควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณการฝึกพิเศษ ในการบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากเป็นความรู้เฉพาะหน้าที่ หากไม่มีการฝึกที่ดีและเหมาะสมอาจเกิดอันตรายต่อผู้ประสบภัยหรือผู้เข้าให้การช่วยเหลือ รวมถึงเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยเทคโนโลยีสูงนั้น พลประจำจำเป็นต้องได้รับการฝึกอย่างดี เพื่อให้ใช้เครื่องมือได้เต็มขีดความสามารถ และไม่ชำรุดจากการใช้งาน

ด้านการปรนินิบัติบำรุงและซ่อมบำรุง เครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นการเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยนั้น ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องปรนินิบัติบำรุงให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ควรจัดทำแผนการปรนินิบัติบำรุง และดำเนินการอย่างจริงจัง อีกทั้งเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยถูกกำหนดให้เป็นสิ่งอุปกรณ์ในหลายสายยุทธบริการ ควรปรับให้เป็นสิ่งอุปกรณ์สายทหารช่าง เพื่อให้การปรนินิบัติบำรุงและการซ่อมบำรุงมีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา

ขั้นปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ด้านแนวทางการใช้งบประมาณและน้ำมันเชื้อเพลิง เมื่อกรมการทหารช่างได้รับภารกิจบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉิน หรือในพื้นที่ที่ทางราชการยังไปประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ จะไม่สามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2556 ได้ อาจทำให้ส่งผลกระทบต่อความช่วยเหลือประชาชนไม่ทันเวลา และต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้มณฑลทหารบกในฐานะ หน่วยสนับสนุนในพื้นที่ รวมทั้งมีหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งในเรื่องประเมินค่าสถานการณ์ภัยพิบัติ ร่วมกับหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ร่วมจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับจังหวัด และร่วมวางแผนการฝึกบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมของจังหวัด จึงควรเป็นหน่วย

ดำเนินการประสานงาน ด้านการส่งกำลังบำรุงให้กับหน่วยที่ร่วมปฏิบัติการกิจบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ ด้วยการประสานงานให้ความช่วยเหลือด้านการซ่อมบำรุงระหว่างการปฏิบัติการ การประสานงานการสนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยต่าง ๆ โดยปฏิบัติตามคู่มือการเบิกจ่ายในการสนับสนุนและช่วยเหลือในเหตุการณ์ภัยพิบัติโดยใช้งบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และความต่อเนื่องในการปฏิบัติการกิจบรรเทาสาธารณภัยของกรมการทหารช่าง นอกจากนี้ ควรจัดให้มีเงินอุดหนุนราชการ สำหรับกรณีช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยและน้ำมันเชื้อเพลิง ไว้ที่มณฑลทหารบกที่ 16 เพื่อให้หน่วยสามารถเบิกยืมกรณีเป็นเหตุฉุกเฉิน หรือพื้นที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ประสบสาธารณภัย

ขั้นฟื้นฟูและบูรณะ

ด้านการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือน โดยมีกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เป็นหน่วยปฏิบัติ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีหน้าที่ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วราชอาณาจักร และให้ความเห็นชอบวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในปัญหาเฉพาะหน้าจากวงเงินงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อขออนุมัติวงเงินจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งการฟื้นฟูบูรณะเป็นการดำเนินการภายหลังจากภัยได้ยุติลงหรือผ่านพ้นไปแล้ว เป็นการดำเนินการทั้งปวง เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ และเพื่อฟื้นฟูสภาพพื้นที่ เมื่อได้รับการร้องขอจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง⁸ กรมการทหารช่างควรมีหน้าที่ให้การสนับสนุนและดำเนินการ โดยดำเนินการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย พิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ หลังจากเกิดเหตุการณ์ รวมทั้งสนับสนุนส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูบูรณะ จัดกำลังพลร่วมทำความสะอาด เก็บกู้ซากปรักหักพัง ซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค และสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ตามขีดความสามารถ ดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยรวดเร็ว การมอบสิ่งของที่จำเป็นต่อการยังชีพให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ การสนับสนุนการขนย้ายผู้ประสบภัยพิบัติ รวมถึงทรัพย์สินของผู้ประสบภัยพิบัติ ไปยังที่ปลอดภัย หรือ กลับสู่สถานที่เดิม ดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูลความเสียหายทุกด้าน เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือของ ส่วนราชการที่รับผิดชอบต่อไป รวมถึงการรักษาความสงบเรียบร้อย การจราจร และความปลอดภัยแก่บุคคล และสถานที่และ

ทรัพย์สินร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายในการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และให้การปฐมพยาบาลขั้นต้นแก่ผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ประสบภัยพิบัติให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว โดยให้สอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์หรือการแถลงข่าวของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความสับสนและตื่นตระหนกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันการสร้างข่าวลือที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาครัฐ หรือความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานและประเมินผลการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ ในขั้นการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยและการฟื้นฟูและบูรณะ

ด้านการฟื้นฟูกำลังพล กรมการทหารช่าง ควรมีการดำเนินการฟื้นฟูสภาพความพร้อมของกำลังพลทั้งในห้วงการปฏิบัติภารกิจ และหลังจากปฏิบัติภารกิจ เนื่องจากภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนบางภารกิจ อาจมีระยะเวลายาวนาน อันเนื่องมาจากปัจจัยหลากหลายสาเหตุ เช่น การเกิดภัยพิบัติซ้ำซ้อน หรือการเปลี่ยนพื้นที่เป็นต้น ซึ่งต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้กำลังพลได้มีการฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยพักผ่อน ลดความตึงเครียด และฟื้นฟูสภาพร่างกายที่ทรุดท้อปฏิบัติภารกิจอยู่ในพื้นที่วิกฤติมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

ด้านการฟื้นฟูยุทโธปกรณ์ กรมการทหารช่าง ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซมฟื้นฟูยุทโธปกรณ์ เครื่องมือช่าง และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย อย่างเพียงพอหลังจากการปฏิบัติภารกิจที่มีระยะเวลายาวนาน เนื่องจากปัจจุบันงบประมาณดังกล่าวไม่เพียงพอทำให้ต้องใช้งบประมาณซ่อมบำรุงประจำปีมาช่วยในการดำเนินการ จะส่งผลให้ยุทโธปกรณ์ในภารกิจบรรเทาสาธารณภัย ไม่พร้อมใช้งานตลอดเวลา

ด้านการทบทวนหลังการปฏิบัติ เมื่อเสร็จภารกิจในการบรรเทาสาธารณภัย ควรมีการทบทวนหลังการปฏิบัติและจัดทำเป็นบทเรียนจากการปฏิบัติงาน เพื่อบันทึกและวิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน ประสพการณ์จากการช่วยเหลือประชาชนในสภาพพื้นที่ต่าง ๆ เนื่องจากประเภทของสาธารณภัยที่ต่างกัน ย่อมมีผลต่อปัจจัยความสำเร็จของภารกิจต่างกัน รวมถึงจะส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาขีดความสามารถ ในภารกิจบรรเทาสาธารณภัยของกรมการทหารช่างในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

กรมการทหารช่างจะเป็นหน่วยที่มีศักยภาพ ในภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยได้ ในทุกประเภท ทุกรูปแบบ โดยใช้ขีดความสามารถของยุทธโศปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ที่ได้รับการแจกจ่ายไว้ตามหน่วยขึ้นตรงของกรมการทหารช่าง รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้ยุทธโศปกรณ์สายทหารช่างที่มีไว้เพื่อภารกิจทางยุทธวิธี ภารกิจก่อสร้าง และพัฒนาประเทศ มาใช้ในภารกิจบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งความพร้อมของกำลังพล ที่มีระเบียบวินัย สามารถตรากตรำในพื้นที่วิกฤติได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การกำหนดภารกิจที่เหมาะสม จะทำให้ภารกิจที่ได้รับมอบเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยภารกิจบรรเทาสาธารณภัยที่ควรมอบให้ปฏิบัติโดยตรง ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง ภัยจากดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหวและสึนามิ และวาตภัย ส่วนสาธารณภัยอื่น ๆ กรมการทหารช่างควรเป็นหน่วยสนับสนุนส่วนราชการที่มีหน้าที่โดยตรง นอกจากนี้บทบาทในการบรรเทาสาธารณภัยใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ที่ต้องมีการจัดเตรียมชุดบรรเทาสาธารณภัยที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ด้วยการได้รับการบรรจุมอบกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงดำเนินการฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงมากที่สุด ด้วยการแบ่งการฝึกในระดับบุคคล และการฝึกรวมการด้วยการฝึกพิเศษ รวมทั้งมีการฝึกร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ส่วนในขั้นดำเนินการนั้น ควรให้มณฑลทหารบกในฐานะหน่วยประสานงานกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการประสานงานด้านการส่งกำลังบำรุง และด้านงบประมาณ ให้กับหน่วยที่ร่วมปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยใช้งบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และความต่อเนื่องในการปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัย ส่วนในขั้นการฟื้นฟูนั้น ที่ต้องดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย การฟื้นฟูกำลังพล และฟื้นฟูยุทธโศปกรณ์ ที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไประหว่างปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัยและหลังเสร็จภารกิจ เพื่อลดการอ่อนล้าของกำลังพล การชำรุดของยุทธโศปกรณ์ และการสูญเสีย ซึ่งจะก่อให้เกิดความพร้อม และประสิทธิภาพสูงสุดในภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย

เอกสารอ้างอิง

- 1 แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก พ.ศ.2558.
- 2 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2558.
- 3 แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558.
- 4 แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก พ.ศ.2558.
- 5 เรื่องเดียวกัน.
- 6 เรื่องเดียวกัน.
- 7 อัตราการจัดเฉพาะกิจ หมายเลข 3200 (กรมการทหารช่าง).
- 8 แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก พ.ศ.2558.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก เฉลิมพล นุตรักษ์

วัน เดือน ปี เกิด 25 สิงหาคม 2511

ประวัติสำเร็จการศึกษา

- พ.ศ.2529 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์
ฉะเชิงเทรา
- พ.ศ.2530 โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 27
- พ.ศ.2534 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 38
- พ.ศ.2534 หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารช่าง รุ่นที่ 61
- พ.ศ.2539 หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารช่าง รุ่นที่ 37
- พ.ศ.2543 หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 78

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2534-2537 ผู้บังคับหมวดซ่อมบำรุง
กองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ
- พ.ศ.2540-2542 ผู้บังคับกองร้อยทหารช่างเครื่องมือพิเศษ
กองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ
- พ.ศ.2545-2546 หัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารช่าง
- พ.ศ.2548-2549 รองผู้บังคับกองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ
- พ.ศ.2549-2550 อาจารย์หัวหน้าแผนก โรงเรียนทหารช่าง
กรมการทหารช่าง
- พ.ศ.2550-2554 วิศวกร กองพลทหารช่าง
- พ.ศ.2554-2557 ผู้บังคับกองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ
- พ.ศ.2557-2558 รองผู้อำนวยการกองยุทธการและการข่าว
กรมการทหารช่าง

ตำแหน่งปัจจุบัน

- พ.ศ.2559-ปัจจุบัน รองผู้บังคับการกรมทหารช่างที่ 11